

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **M. V.**, zastoupeného advokátem Mgr. Alexandrem Vaškevičem, se sídlem Františkánská 7, Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 4. 2. 2005, sp. zn. 47 Az 770/2003,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**

II. Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 3. 6. 2003, č. j. OAM-2787/VL-11-P15-2002, jímž mu nebyl udělen azyl pro nesplnění podmínek podle § 12, § 13 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), čímž namítá nesprávné posouzení právní otázky krajským soudem, nedostatečnou oporu rozhodnutí žalovaného ve spise a nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu spočívající v nesrozumitelnosti.

Stěžovatel tvrdí, že krajský soud stejně jako žalovaný nesprávně posoudil právní otázku, zda na něj lze vztáhnout § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu. Stěžovatel se ve své zemi

původu dostal do potíží, když jej pronásledovali vymahači dluhů, kteří jej fyzicky napadli a zranili. Ochranu před vydíráním nenašel ani u státních orgánů, u nichž zjistil, že jsou také součástí zločineckých struktur. Stěžovatel se proto domnívá, že je pronásledován, neboť patří do sociální skupiny nečlenů zločineckých struktur.

Stěžovatel dále upozorňuje na čl. 65 metodické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, podle které může pronásledování vycházet také od některých složek obyvatelstva, které nerespektují zákony své země, přičemž páčání takové zločinnosti je možno považovat za pronásledování, pokud je státní orgány tolerují.

Stěžovatel dále kritizuje fakt, že krajský soud nepřezkoumal jeho námitky proti správnímu řízení, zejména nedostatečnost odůvodnění protiřečící ustanovení § 47 odst. 3 zák. č. 71/1967 Sb., správního řádu. Dále podle stěžovatele žalovaný nerespektoval, že měl jako žadatel o azyl jen malé možnosti pro zajištění důkazů o perzekuci ve své zemi původu. Krajskému soudu pak stěžovatel vyčítá, že nevyslyšel jeho návrh na vyslechnutí svědka pana A. S., čímž byla zapříčiněna neodůvodněnost a nepřezkoumatelnost jeho rozsudku.

Konečně stěžovatel nesouhlasí s tím, jak se krajský soud vypořádal v jeho případě s existencí překážky vycestování, a uvádí, že by byl po návratu na Ukrajinu vystaven mučení a nelidskému a ponižujícímu zacházení, respektive administrativní šikaně ze strany milice, v čemž odkazuje na Zprávu Ministerstva zahraničních věcí USA o dodržování lidských práv za rok 2003; a proto se domnívá, že splňuje podmínky pro shledání překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu, čímž se žalovaný ani krajský soud nezabývali.

Z těchto důvodů stěžovatel navrhuje zrušit napadený rozsudek krajského soudu a zároveň žádá, aby byl jeho kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

Žalovaný ve svém vyjádření označuje kasační stížnost za mechanický úkon právního zástupce stěžovatele, nemající vztah ke konkrétnímu rozsudku, k němuž se má podle svého označení vztahovat. Dále vytýká právně zastoupenému stěžovateli, že si u Nejvyššího správního soudu stýská na to, že není členem zločineckých struktur, ačkoli byl v rozsudku krajského soudu upozorněn na rozsudek Nejvyššího správního soudu, podle něž není možno takto sociální skupinu ve smyslu zákona o azylu vymezit. Za nepřipadnou má žalovaný i námitku ohledně potíží při zajištění důkazů o perzekuci v domovské zemi, když stěžovatel o žádném pronásledování podřaditelném pod důvody obsažené v zákoně o azylu nevypovídal. Napadá také stěžovatelovu nevšímavost k obsahu rozsudku, když stěžovatel brojí proti tomu, že se krajský soud údajně vůbec nevypořádal s návrhem na výslech svědka. Protichůdnost pak žalovaný vidí v tom, když vytýká krajskému soudu zároveň to, jakým způsobem se vypořádal s tvrzením žalovaného o neexistenci překážek vycestování, i to, že se touto otázkou ani krajský soud ani žalovaný vůbec nezabývali. Závěrem žalovaný připomíná, že v řízení před ním stěžovatel uváděl, že do ČR přijel za prací, aby si tu vydělal na splacení dluhu, a žádostí o azyl si zajišťoval možnost pobytu, než tento dluh uhradí. Ze všech těchto důvodů žalovaný navrhuje, aby byla stěžovatelova kasační stížnost zamítnuta jako nedůvodná.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 29. 5. 2002 na základě žádosti, v níž je jako důvod žádosti o azyl uvedeno, že si stěžovatel půjčil peníze na koupi bytu pro dceru, které ovšem nemohl vrátit, protože neměl práci. Věřitel si na něj najal bandity,

kteří mu vyhrožovali, na policii ovšem nešel. Totéž vyplývá i z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 18. 3. 2003. I z tohoto pohovoru vyplývá, že důvodem jeho odchodu z vlasti byla nemožnost zaplatit dluh daná tím, že se mu nepodařilo sehnat práci v Rusku, jak plánoval. Poté, co kamarád, který mu peníze půjčil, zjistil, že stěžovatel nemá možnost dluh zaplatit, poslal na něj vymahače, který mu vyhrožoval smrtí, a stěžovatel proto odjel do ČR. Poté, co zde dva dny pracoval jako zedník, byl odhalen kontrolou cizinecké policie a dostal sedmidenní vízum na opuštění ČR, on zde ovšem na radu svých přátel požádal o azyl, což mu opět umožnilo, aby příležitostně pracoval na stavbách.

Žalovaný se rozhodl stěžovateli azyl neudělit svým výše označeným rozhodnutím ze dne 3. 6. 2003, neboť shledal, že důvodem jeho žádosti o azyl byly obavy z výhrůžek ze strany neznámého muže, tíživá ekonomická situace a snaha o legalizaci pobytu na území ČR, tyto problémy ovšem nejsou důvodem pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. K otázce zmiňovaného vyhrožování přitom žalovaný uvedl, že měl stěžovatel možnost obrátit se s žádostí o pomoc na policejní orgány v zemi původu, o což se však ani nepokusil a zemi původu bezprostředně po výhrůžce opustil. Dále žalovaný neshledal ani podmínky umožňující udělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu a nebyla shledána ani přítomnost překážky vycestování, když na základě stěžovatelovy výpovědi žalovaný neshledal, že by stěžovatel patřil k osobám ohroženým skutečnostmi uvedenými v § 91 zákona o azylu.

Proti tomuto zamítavému rozhodnutí podal stěžovatel žalobu ke Krajskému soudu v Praze odůvodněnou obecnými výtkami proti nesplnění některých náležitostí azylového řízení podle zákona o azylu a zákona č. 71/1967 Sb., správního řádu, a námitkou, že dle svého názoru splňoval podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, stejně jako podmínky pro shledání překážky vycestování. V konkrétnější rovině uvedl, že byl na Ukrajině pronásledován ze strany mafie, což lze hodnotit právě jako důvod pro shledání překážky vycestování. Konstatoval také, že svůj dluh postupně splácí a po jeho splacení se chce vrátit na Ukrajinu. Tuto žalobu dále doplnil mimo jiné o žádost, aby byl k jednání předvolán jako svědek pan A. S., a dále zejména o tvrzení, že stěžovatel patří do sociální skupiny nečlenů zločineckých struktur, a o domněnku, že mu měl být udělen humanitární azyl.

Krajský soud v Praze tuto žalobu zamítl shora označeným rozsudkem napadeným nyní posuzovanou kasační stížností, když připomněl, že nelegální jednání soukromých osob nelze považovat za pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu, zvláště když se stěžovatel ani nepokusil své problémy s těmito soukromými osobami řešit za pomoci státních orgánů Ukrajiny a z vlasti odjel. Přitom ani v žalobě stěžovatel nijak nedokládá, že by byly státní orgány Ukrajiny masově propojeny s organizovaným zločinem, nelze tedy dovodit, že by se státní orgány odmítly jeho problémy zabývat a neposkytly mu ochranu, kdyby se na ně obrátil. Krajský soud také poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu publikovaný pod č. 401/2004 Sb. NSS, podle nějž nelze „nečleny zločineckých struktur“ považovat za sociální skupinu. Neshledal ani procesní či logické pochybení, na jehož základě by bylo možno zpochybnit neudělení humanitárního azylu. I krajský soud pak závěrem shledal, že stěžovatel nepatří do okruhu osob, na které lze vztáhnout překážku vycestování podle § 91 zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Praze v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) - ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Stěžovatel svou kasační stížnost opírá nejprve o tvrzení, že byl na Ukrajině pronásledován ve smyslu § 12 zákona o azylu, a proto mu měl být azyl podle § 12 zákona o azylu udělen. Toto tvrzení stěžovatel opírá o chybnou konstrukci, neslučující se s logikou zákona o azylu, že je údajně pronásledován, neboť patří do sociální skupiny nečlenů zločineckých struktur. Takovou skupinu obyvatel ovšem jistě nelze označit za „sociální skupinu“ ve smyslu § 12 zákona o azylu. Jak bylo uvedeno v rozsudku tohoto soudu ze dne 25. 11. 2003, sp. zn. 2 Azs 40/2003: *„Sociální skupina ve smyslu zákona o azylu je společenský útvar, jenž je určitelný natolik přesně, aby byl vůbec způsobilý k pronásledování. Příslušnost k sociální skupině je totiž nutno vnímat jako možnost, na jejímž základě může ČR poskytnout ochranu i z jiných důvodů motivujících k pronásledování, než z důvodu rasy, náboženství, národnosti či politického přesvědčení. Takovými důvody jsou typicky příslušnost k sexuálním menšinám, skupinám spojeným přesvědčením nenáboženské a nepolitické povahy a jiným skupinám, jevícím znak způsobilý k pronásledování, jenž nemusel být zákonodárci v době přijímání zákona o azylu vůbec znám.“* Skupinu lidí nejsoucích členy zločineckých struktur pak za takto určitelný útvar označit jistě nelze. To ostatně výslovně potvrdil i zdejší soud ve svém rozsudku, na nějž odkázal krajský soud, tedy v rozsudku ze dne 26. 8. 2004, sp. zn. 5 Azs 187/2004 (publ. pod č. 401/2004 Sb. NSS): *„Tzv. „nečleny zločineckých struktur“ nelze považovat za sociální skupinu (§ 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu).“*

Nelze tak než souhlasit s rozsudkem krajského soudu a zejména se žalovaným v tom, že stěžovatel neuváděl žádné skutečnosti, které by svědčily o přítomnosti důvodů pro poskytnutí azylu podle § 12 zákona o azylu a jeho v kasační stížnosti tvrzené pronásledování je pouze pronásledováním ze strany soukromých osob, jak správně shledal žalovaný i krajský soud.

Argumentuje-li pak stěžovatel článkem 65 metodické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, je třeba upozornit za prvé na to, že se nejedná o zákonný dokument, jímž jediné jsou soudy vázány, nýbrž o nezávazný dokument doporučující povahy. Argumentace touto příručkou navíc neodráží rozdíl mezi uprchlictvím, jako objektivním stavem daným situací fyzické osoby, a azylem, jako institutem poskytovaným konkrétním státem na základě jeho úvah vyjádřené jednak normativně ve vnitrostátních předpisech, v případě ČR tedy zejména v zákoně č. 325/1999 Sb., o azylu, a jednak v individuálním konkrétním rozhodnutí učiněném na základě těchto předpisů zmocněným orgánem, v případě

ČR tedy žalovaným. Tyto dva pojmy spolu sice na úrovni faktické obvykle těsně souvisejí, respektive se týkají obdobných osob, jsou nicméně nadále nezávislé a správní rozhodování, jež bylo přezkoumáváno krajským soudem v rozsudku nyní posuzovaném, se týkalo výhradně institutu azylu a řízení podle zákona o azylu. Co se týče konkrétního článku této příručky, je třeba připomenout, že se stěžovatel nikdy se svými problémy s vydíráním soukromými osobami na ukrajinské státní orgány neobrátil, takže nemůže platně tvrdit, že by toto jednání tolerovaly, či nebyly schopné mu zajistit účinnou ochranu.

Namítá-li dále stěžovatel, že se krajský soud nedostatečně vypořádal s jeho námitkami proti správnímu řízení, nelze než se ztotožnit s názorem, jež vyjádřil ve svém vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný, tedy že stěžovatel v kasační stížnosti sice odkazuje na potíže se sháněním důkazů o svém pronásledování, v samotném správním řízení ovšem o pronásledování ze strany veřejné moci země původu vůbec nehovořil.

Stěžovatel sice dvě z těchto jinak značně obecných námitek v kasační stížnosti konkretizoval, ani na jejich základě ovšem nelze shledat důvodnost této kasační stížnosti. Není zjevné, v čem se měl žalovaný dopustit tvrzeného porušení § 47 odst. 3 správního řádu, když z jeho rozhodnutí je dostatečně jasné, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí, jakými úvahami byl žalovaný veden při hodnocení důkazů a na základě kterých právních předpisů rozhodoval. Stejně tak stěžovatel nijak neupřesnil, v čem by mohl jím prosazovaný svědek A. S. a jeho výpověď prolomit žalovaným aplikovanou a krajským i zdejším soudem schválenou právní konstrukci, podle níž není azylově relevantním pronásledováním, byl-li žadatel o azyl ve své zemi původu vydírán soukromými osobami a státní orgány mu v zemi původu neposkytly ochranu, neboť se na ně ani neobrátil. Tento přístup byl vyřčen Nejvyšším správním soudem i v rozsudku sp. zn. 4 Azs 7/2003 ze dne 27. 8. 2003. V tomto rozsudku bylo vyřčeno: „*Žádost o azyl, jejímiž jedinými důvody jsou toliko potíže se soukromými osobami (s tzv. mafií) v domovském státě je podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu zřejmě bezdůvodná a to tím spíše, pokud žadatel podal žádost o azyl až po delším pobytu v České republice a po policejní kontrole, což svědčí tomu, že důvodem žádosti nebyly problémy žalobce se státními orgány domovského státu, ale toliko snaha o legalizaci pobytu v České republice. Na žadatele se v tomto případě nevztahuje ani překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění zákona č. 2/2002 Sb.*“

Ohledně samotné překážky vycestování ostatně není zjevné, na základě čeho se stěžovatel domnívá, že by mu na Ukrajině hrozilo v případě návratu ponižující zacházení a administrativní šikana, když v průběhu celého správního řízení nic takového neuváděl. Navíc ani u shledání překážky vycestování nedostačuje pouhé pronásledování soukromými subjekty a platí vše, co bylo k nezbytnosti pochybení na straně veřejné moci v zemi původu řečeno výše. Nelze tedy tvrdit, že by žalovaný pochybil, když překážku vycestování ve stěžovatelově případě neshledal, a nelze ani konstatovat, že se žalovaný a krajský soud touto otázkou nezabývali. Žalovaný této otázce věnoval poslední odstavec svého rozhodnutí, krajský soud pak předposlední odstavec předposlední strany svého rozsudku. Tato skutečnost je zjevná z obou rozhodnutí již na první pohled, pokud je alespoň jednomu z nich věnován. V tomto ohledu je nutno se ztotožnit se žalovaným i v pocitu určité mechaničnosti nyní posuzované kasační stížnosti a její chybějící skutkové i právní souvislosti s rozhodnutím krajského soudu, jež formálně – jak lze dovodit především z uvedených jmen a dat – napadá.

Lze proto uzavřít, že Nejvyšší správní soud v daném případě neshledal naplnění některého z namítaných důvodů kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., neboť - jak vyplývá ze shora uvedeného - v souzené věci se krajský

soud nedopustil nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky v předcházejícím řízení, nebyla shledána nedostatečná opora rozhodnutí ve spise a konečně ani nepřezkoumatelnost rozhodnutí spočívající v nesrozumitelnosti.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání kasační stížnosti k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. května 2006

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu